

84(2=663.2)

С 29

АЛЕКСАНДР
СЕЛИН

ЭНГЕРЙОЛ

84(2=663.2)

С 29

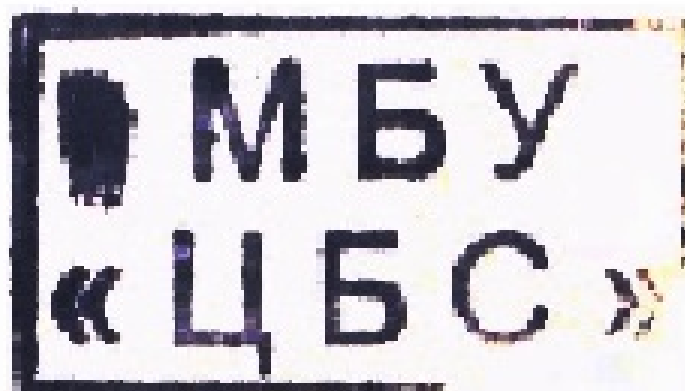
АЛЕКСАНДР
СЕЛИН

ЭНГЕРЙОЛ

Почеламут-влак

12435

Йошкар-Ола

Марий книга издательство

1984

84 Мар.

С 29

Тиде — поэт Александр Селинын нылымше мурпогыжо. Шүмеш ырен атыланыше шонымашым автор умбакыже почеш: неле сар ийлаште арален кодымо пиалнам, шочмо элнам да марий мландынам, чинче гай яндар йӱратымашнам моктен мура, шолын ташлыше илыш йогыным, айдемын пӱрымашыжым шке шинчаж дене ужеш, шке семынже серыплын каласкала.

Рецензент Н. И. Казаков

С 4702380000—63 33—84
М 129—84

© Марий книга издательство, 1984

ЭҢЕРЙОЛ

Туан ялем воктене
Эгерйол
Кенгежым волгалтеш,
Йолга йылт-йолт.
Ик сер тура —
Тый колто эгырет.
Вес вел ошман —
Калитле могырет.

А шошым тиде верыш
Тые тол —
Чылт теңыз вўд пундаште
Эгерйол.
Тыгай Элнет
Портанурем воктен,
Шке койышыж ден
Юлымак поктен.

Май эртыш.
Кугу вўд тетла ок шол.
Шке серыш возын
Ынде эгерйол.

Вүршерже семын пералтен,
Памаш
Йонча да тылана
Тудлан илаш.

Ила, чынак,
Лач памашлан көра.
Вүршерже
Кугу вүдыштат пера.
Элнет мылам
Чылт кечыла коеш,
А эгерйол —
Чылт кечыйол модеш.

Тидлан дыр ныжылге семна:
Эгер мемнан
Шорген ок його,
Лыжган кок серыш
Вүд түкна,
Пеленже
Укшерлам ок пого.

Кенгежым тиде.
Шошым, шолын,
Марий эгер
Шарла, вийна,
Кукла
Күртнякше гае шолым.
Тидлан дыр күдыратле
Мурына.

Тидлан дыр
Ныжыл йылмына:
Лышташын
Шыве-шыве модмым

Ме чодыраште колына
Мүй тамын
Шарлымыже годым.

А озыркан мардеж нөлтеш гын,
Пушенге кочырге тайна,
Велеш аланыш
Укш, пудештыл.
Тидлан дыр
Серыпле мутна.

КЕЛШЫМАШ

Келшымаш — тиде Юл:
Мыняр мўндырк эрта,
Тунар тудо келгемын,
Кумдагын толеш.

Келшымаш — муру гай.
Эн куатлын шокта,
Шуко ет муралта гын
Рўжге, иквереш.

Келшымаш — иза-шольо сынан
Тату еш.

Ты татулык кўшеш
Эре кўшкө кўзет...
Келшымаш — чон Сандалык:
Кумдан волгалтеш,
От му тудын мучашым,
От му нигузе.

Калык-влакын шўмеш
Тудо шочын, ойлат,
Нимучашдыме —
Поро тидланак кўра.
Келшымашна сеген
Да сега кеч-момат,
Ошкылнам чаткангдэ,
Куатнам ешара.

ТЫЛАТ, ЭЛЕМ

Мый,
Нылле ийым эртыше айдеме,
Элемын шочмо кечым вашлиям.
Она керт ончыко эре кайыде ме.
Кушта жап элын,
Мыйын ийготнам.

Эл — пүтынъ калыклан
Эн лишыл, шочмо.
Ик эргыже улам мыят,
Садлан
Пөлекым намиен,
Чонемым почмо
Шузш,
Октябрь пайрем толмек, тудлан:

«Тый шкеже пузнат
Мылам пөлекым —
Түняште эн кугум —
Пашам.
А тиде —
Эн мотор, лөза пеледыш.
Кода мемнан корнеш
Чечен кышам.

Но шонен-вучымо нарак пӧлекым
Ом керт пуэн тылат,
Туан элем.
Мый,
Эр-эрдене паша корныш лектын,
Ом чыте шарныде
Шке парымем.

Пуэн ом керт пӧлекым
Иканаште.
Но тиде,
Шочмо эл,
Лиеш, товат:
Йӱд-кече
Сылне илыш чонымаште
Пуэм мый
Пӱтынӱ илышем
Тылат».

Кинде —
Илыш вож,
Ойлат арамак огыл.
Кинде деч посна
От шоч ыле, товат.
Кинде да айдеме —
Ик энгерын йогын.
Кинде — теңыз.
Толкынжо —
Тыят, мыят.

Кинде да айдеме —
Икшывышт ик Кечын,
Тыгежат
Нигö ок ойло так.
Тый ончал
Кенгеж мучаште
Шурнывечыш —
Шурнынат,
Айдемынат
Сын икгаяк.

КУРЫМАШЛЫК ТУЛ

Сар-орлык жапым ок мондо калык,
Геройло жапым шарна алят.
Пыштен кө вуйым,
Пытартыш алым,
Тыгай еглан Курымаш тул йўла.

Кө шочмо эл верч шоген арслан гай,
Саклен пиалым,
Пуэн чыла,
Кө йөрлын мландыш —
Эн чонло мландыш,
Тыгай еглан Курымаш тул йўла.

Ме Бухенвальдым — тулан шўгарым —
Монден она керт.
Шарна тўня.
Тышан мынярын йўлен когаргышт.
Тыгай-влаклан Курымаш тул йўла.

Сар-орлык жапым ок мондо калык,
Шарна ту годсым тачат, эрлат.
Пыштен кө вуйым,
Пытартыш алым,
Тыгай еглан Курымаш тул йўла.

• * *
Кинде руаш дене ыштыме патыр
Ожно, ойлат,
Лийын поро виян.
Тидым возен
Лүмлө ик литератор.
Тудын книга
«Нөнчык патыр» луман.

Чын але чын огыл —
Ок күл мужедме,
Кинде —
Мемнан илышнаште тун сий.
Сар годым
Эн нелымат сенген кертме.
Тыште шем киндын
Чынак патыр вий.

ШОЧМО ЭЛЫШТЕ

Йошкар-Ола гычын каем касвелыш,
Ончалын шуко ялым да олам.
Ала-молан гын шочмо Марий элын
Чыла вере сын-тўсшым кычалам.

Мый тольым ик жаплан Ока вўд серыш,
Ужам: лойга марий пасун парча.
Ончальым Брянск воктенысе вер-шўрым —
Юл велысе сип чодыра конча.

Йошкар-Ола гыч кайышым эрвелыш,
Ончальым шуко ялым да олам.
Тыштат мый шочмо-кушмо Марий элын
Чыла вере сын-тўсшым кычалам.

Вашлийым, саламлен, яндар Байкалым —
Ужам: ташлен лўшкалтше Кичиер.
Улан-Удэште ик верым ончальым —
Коеш мемнан олесе Какшан сер.

Йошкар-Ола гыч корно — Пўртанурыш.
Мый тыште, шочын, погенам капем.
Паша йўкеш Элнет сер даже урын.
Колам кастене шочмо-кушмо мурым.
Эн шерге тиде.
Мый вуем савем.

«Тораштырак изиш лият гын,
Шүмбелем,
Марий каван сөралжым
Тый шижат», —
Ик возышо тагем мылам ойлен.
Тыгай шомаклан шым ўшане.
Лийын жап.

А кызыт мўндырчын
Марий элем ончем —
Чучеш йоратыме поэма гай чечен.
Мыняре возенам,
Мыняр эше возем,
Мый ты поэмын
Кеч ик мутшо да лийнем.

УМЛАВЕЧЕ

Йыр — ужарге.
Но ты садереш
Кайыкат
Пыжашым огеш опто,
Каче ўдырўенгым
Йўд вашеш
Ок вашлий
Да ужатен ок колто.

Ўдырўенг-влак
Толыт эр-эрдене.
Тыште нунылан —
Паша садер.
Тек уке
Тугай чечен пеледыш,
Тўсшө ўдырын
Такшат чевер.

Мурышт шергылтеш —
Колат тора гыч, —
Чарналтен шогалын
Колыштат.

А умла возеш,
Лыжган кўралтын, —
Тыгаяк яндар
Чон мутыштат.

Кудырген лўшкалтше
Садереш
Шўшпыкат
Пыжашым кеч ок опто,
Ўдыр-качым
Тые йўд вашеш
Тыште, очыни,
Кеч ужын отыл,

Умлавечыште,
Палем, кенгежым
Кажне кечынак
Паша пайрем.
Тыште —
Илышемын шошо-эрже,
Юл воктенысе
Рвезе садерем.

НЕЛЫЛЫК

Порсынын нелытше уло мо?

Уло.

Илышын нелытше уло мо?

Уло.

Лийже эн вичкыж вынер,

Но түрлет —

Тудым моткоч нелемда

Пүжвүдет.

Чылт Пугачевын гай тумым

Нөлтет

Да оңырал түндет

Уло капет.

Муро — тудат, мурен,

Куштылгын ок шоч, —

Возымо годым

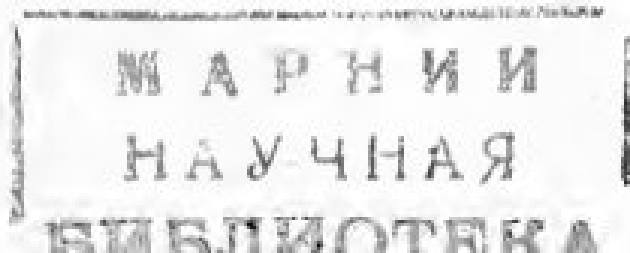
Пуэт шүм-чон шокшым.

Мо вара куштылго, можо,

Каласе,

Илыш.

52436

Пашат деч минутлан тый ярсе.

Нельлык кайыкын уло мо?

— Уло.

Нелытлан ситыше

Шулдыр кушкеш —

Кайык тунам гына

Күшнө лиеш.

ЭЛНЕТ ОЛЫКЫШТО

Элнет серыш намия
Мемнан сава корно.
Моло дечын нимаят
Мыс ынем торло.
Но поктен шуаш танем
Ок лий иканаште,
Вет мый первый ий солем,
Мленам олаште.
А поктен шушаш улам,
Тидым пала кажне.
Венге лүм налде кодам —
Кө мокта тунамже.
Ончалам: Элнет мемнан
Йога кечан пелке,
Шуко кадыртыш-лукан,
Да агуржо келге.
Тушто пеш сөрал ияш
Моторан пуш дене,
Ик юж йогынеш ушнаш
Йөрталме дене.
Ош пеледышым поген,
Кучыктем мый шуко...
Тыгеракын шонкален,
Шижынат шым шукто —

Элнет серыш легылден
Сава корно тагын.
Уштылалын пўжвўдем,
Тарванем мый талын.
Погына эре артам:
Модылда вўр, шолын.
Таче серышке лектам
Ик гана вел огыл.
Да поктен шуам садак
Шўмбелемым таче
Кастен шўдыр йымалан.
Утым ом моктане.

ОШ ПЕЛЕДЫШ

Эртем эрдене
Мый завод воктене.
Илалше егым вашлиям эре.
Кө тудо:
Инженер, пашазе, техник —
Ужмеке,
Шонымаш ушем шереш.

Чалем пөршангын
Ты пөръенгын үпшө,
Йолга гын кече,
Йылгыжеш шийла.
Коеш тунам шинчалан
Курык күкшө,
Умбалныже ош лум
Волгалт йўла.

Эн күкшө, күкшө.
Садланак дыр тушто
Чылт ош пеледышла
Лум йылгыжеш.
Кава нар күшнө,
Садланак дыр тудо,
Эре рвезештше,
Чалемеш кечеш.

Эртем эрдене
Мый завод воктечын.
Илалше еным вашлиям эре.
Чалемын тудо,
Ошемеш со кечын.
Уке, от керт
Пеледмыжым чарен.

Тыгай ийгот —
Шонгемме пагыт огыл,
Тыгай ийгот —
Волгалтын толмо жап...
Мемнан вүргорно —
Йыгыт муро йогын.
Шүм-чон пеледмым
Эл пелен шижат.

* * *

Кермычым строитель
Писын да сӧралын
Кечыйол ден модшо
Пырдыжеш опта,
Пуйто клавиш почеш
Клавишым пералын,
Ямле муру семым
Пианист шокта.

Музыка — чынак.
Ончал-ончал эртет да
Угыч шочшо пӧрт
Чучеш ялт у семла.
А урем йонга
Симфонийла воктенак.
Колыштат тый.
Колыштеш Йошкар-Ола.

- Мо эн күлешанже, корнышко лекмеке?
- Мыйын шонымаште, кинде ден шинчал.
- Мо эн шерге мўндыр корныш тошкалмеке?
- Мыйын шонымаште, кинде ден шинчал.
- Мо эн лишыл, мўндыр корнышко лекмеке?
- Ужаталме поро мутшо чал вуян аван.
- Мо эн чонло мўндыр корныш тошкалмеке?
- Ныжылгын ончалмыже шўмбел тагнан.
- Корнышко лекмеке, мо нимо деч шерге?
- Мыйын шонымаште, кинде ден шинчал.
- Илыш корнышко лекмеке, мо эн шерге?
- Шўм йолташ, ава да поро ег шинча.

* * *
Курык серыш күзаш —
Модыш огыл:
Логалеш ошкылаш
Пүжалтмеш.
Илыш корным эрташ —
Модыш огыл:
Нелымат вашлияш
Перналеш.

Курык сер гыч волаш —
Модыш веле:
Ошкылат —
Лач тарватыл йолет.
Илыш корно ден
Мөнгө от воло,
Лийже неле —
Но ончык кает.

ОЛАШТЕ ЭР

Эрдене сменяш ятыр гоным
Шкетак я коктын ошкедат.
Лишемыт фабрыкыш, заводыш,
Кугу, тўшкашке савырнат.

А өрдыжтө садер воктечын,
Изи чапашт дене тошкал,
Эртат йоча-влак. Нөлтшө кече
Шупшал колта чевер начкам.

Пашазе калыклан кизаштым
«Эсен лий» манылден рўзат.
Жап нуным савыра олаште
Пашаче пиалан озаш.

Троллейбус заводла воктеке
Конда пытартыш ең тўшкам.
Ола узш эр сменяш лекте.
Цех көргышкө пура лўшкалт.

ЙӖРАТЕНА

Тый улат кеч лучко ияш веле,
Але шымлу визыт ийготет,
ЙӖратет эн шокшын Марий элым,
Латкандаш ияш гай йӖратет.

А молан йӖратена тыге чот,
Шӱмыштӧ эреак ашнена?
А вашмутшо — кажнын ӱмыр кече,
Ик пиал гыч весыш ошкылна.

Тыште йол ӱмбаке шогална ме,
Неле сарымат чытен лекна.
Кызыт кажне кече — шулдыранме,
Ончык кайыме кумда корнан.

Кайык комбо семын эртышт веле,
Курымлан кышам коден, ий-влак.
Ме йӖратена Марий чон-элым
Шокшын,
Латкандаш ияш гаяк.

МЫЙ САМЫРЫК УЛАМ

Мый самырык улам йөршешак але:
Возашыжат йүд-кече тунемам;
Чевер чурыйым йышт гына ончалын,
Налам шинчамым өрдыш тунамак.

Кунам лышташ велеш юалге кечын,
Иеш каваште кайык комбо еш,
Кунам мардеж пуал эрта йүдвечын
Да лум толшашым йүкын мужедеш,

Тунам гына шижам мый ийготем,
Пыртак шўлыкангам,
Чалем ончалын,
Висен пашамым.
Такше гын палем:
Мый самырык улам йөршешак але.

Волжск вельште
Сар дечын ончыч веле
Шоктеныт, колынам,
Чевер кўслем.
Вара
Чарга йўкан гармонь сем вельн,
Эсогыл мыйын тавалтен
Йыдал йолем.

Тунамсе жап
Толеш ынде мондалтын.
Кунам концертыште
Колам кўслем,
Ужам пазарыште
Пөлек-йыдалым,
Мый угыч ончалам
Йоча жапем.

• • •

Троллейбусышто мый
Шоген каем гын,
Кеч верым огыда пу, рвезе-влак,
Ом нал вуеш,
Вет шонгыла ынем кой.
Тыгане жал марте
Мылам эррак.

Ийготшо уло.
Маныт тидын годым:
Тайналын
Шыже вельш ўмырет.
Мый гладиолусым
Жаплем эн чотын,
А тудо шыжым пеледеш эре.

ЛОМБЕРАН КОРНЫШТО

Каваште йөра эркын шўдыр,
Мардеж ала-кушто мала.
Эрта урем дене кок ўдыр
Кок йўксын лыйге иймыла.
Воктенышт эрта рвезе каче,
Тугае йомартле чонан.
Ок пале иктат але таче,
Кум еным кузе пайлыман.

Ломбер шөр гай ошын волгалтын.
Шөр фабрика — чылт ош ломбер.
Кок ўдыр чия ош халатым:
— Салам, поро эр, паша вер!
Воктенак ышта рвезе каче,
Воктенак — йомартле чонан.
Ок пале иктат але таче,
Кум ег гыч көлан шкет лийман.

Пеледыш, ломбер гычын велын,
Шарла мландывак чинчыла.
Кок ўдыр эрта мөнгө велыш
Кок йўксын лыйге иймыла.
Воктенак эрта рвезе каче,
Сўаным вашке тарвата.
Палат чыланат тидым таче:
Вес фермыште танже ышта.

Ачамын пўжвўд ўпшыжў тугае тамле.
А шке товарым кучылтеш, изи пилам.
Пўнчер пушан изи пырня чылтак вашталте:
Коеш омса янак да лондемла мылам.

Мый южгунамже кудалтем ялт ўрын:
Колхоз шўда — тумерышке кая ачам,
Муэш кычалын шолым, шымавуч гай тўрым,
Эрла садетым кудывечыште ончал:
Орва торташке савырнен, тугае майлыш*.
Изиш лиймеке, тольо бригадир шкеак,
Орвашке имным кычыш, тауштен кудале.
Таужо, чынжымак, — мастарлыклан чон ак.

Тунамсе деч вара жап ятырак эртале.
Шижам, кунам шке шочмо ялышкем толам:
Пўжвўд ачамын ўпшалтеш тунаре тамлын.
А шке товарым кучылтын, изи пилам.

* М а й л ы ш — йўнаныш.

* * *
Бригадырын шўдымō почеш
(Монденам, могай пайрем лўмеш),
Возышым мый лозунгым обой тупеш,
Сақышым изи клуб карнизеш.

Мутшым кеч газет гыч налынам,
Шергын чучо тудо путырак.
Возенам шкеак чыла буквам,
Санденак коеш эн йытыран.

Вес иешынак дыр газетеш
Лекте первый почеламутем.
Тудым лудым йөршын нойымеш.
Кызытат коклан ончал колтем.

Ынде шуко мыйын возымем.
Сайже первый стихемла чучеш.
Шарныкта удаже лозунгем —
Тудо нōрыш, йомо ик йўреш.

АВАЙЫН МУТШО

Шарнем: авам,
Кунам мый шочмо пörтым
Кеч кодышым каникул жап марте,
Шыман ойлалын:
«Сенгымаш ден пörтыл».
Чурийжым кочо шинчавүд нörтен.

Тудлан мынярым ужаташ логалын:
Ачам, пошкудо-влакым, чүчүнам...
Да пörтылашак тыланен пиалым,
Но кумыл ыш пореште шүм-чоннам.

Авамын лийын тугаяк шүм-чонжо:
Элна верч вуйым пыштыше-влаклан
Савен чал вуйжым.
А онг тич — ойго.
Эн шергын толын сенгымаш тудлан.

Садлан ойлен дыр:
«Сенгымаш ден пörтыл»
Мылам,
Кеч тунемаш вел каенам.
Авамын вич текгеж пелен
Чылт шörтнью
Ты кок шомакше лийын корнылан.

МО ЫЛЕ МЕМНАН!

Мо ыле мемнан

йоча жап гоным?

Но мо лийын — огеш лий мондаш.

Пурлын роколмам, ёраным подыл,

Лектынна уремышке модаш.

Кеч изи ыльна, но «машина»

Ыле кажнынан тунам мемнан.

Лиe кид эре вўдотызан,

Кеч ыльна куд-шым ияш гына.

Ыле кид вўдотызан садлан:

Модышнам шкеак чумыртылна.

А кунамже огеш тол шотлан —

Лиe «тўн конструктор» кована.

Куржына — тўрга гына пурак,

Ныл орват пыкше поктен шуэш...

А кунам ок шукто кугурак —

Бригадир мемнам пасуш луктеш.

Кевытыш кокланже пурена,

Ончена кампеткым, шўвыл нелын.

Шер темаш ме йёным муына —

Каена мёрлан Элнет сер вельш..

Кö ыле мемнан изина годым?
Шонгыен, йоча да авана.
Ушыштем эрелан тиде кодын:
Балтик сер гыч толшым ашнышна.

Лектыныт пырля ялнан пасуш:
Руш, марий, литовец да эстон.
Шоныш тидын годым кажнын уш:
«Шыте, вийне, сенымашын том!»

...Ыле юмога мемнан пöрт лукышто.
Илыш неле. Сар чарнен гына.
Да монден тунаре паша шукышто
Юмылташ эн шонго кувайнат.

Юмога шенгелне муыч верым —
Пыштышна сар серышым, фотом,
Ты она деч шүдö пачаш шергым.
...Нунын лүм пуста лукеш ок йом.

Школьник годым мо ыле мемнан?
Кид ден ургымо вынер сумка.
Тушто — арифметика, Шкетан
Да паренге кинде курика.

Мо эше ыле йоча жап годымна,
Мо полшен мыланна илен лекташ?
Лийын шүм пелен эреак Родина —
Түнг үшан да курым-курымаш.

ЭЛНЕТ ВОКТЕНЕ

Волжский район, «За коммунизм»
колхозын механизаторжо В. Семе-
новлан

Тыштыла пасу лўм-влак:
Команур, Ланчер я Плер...
Южо мутшым умылаш
Ок сенге полшен мутер.

Но тышеч, тўнялан койын,
Кечышке нўлтен чапнам,
Газопровод Уренгой гыч
Ужгород йотке шуйна.

А воктене, эркын тайнышт,
Шудо нур волгалт шуйна.
Шинчыч адакат комбайныш,
Виктор. Кид модеш гына.

Виктор, тый шарнет ондаксым,
Кузерак савам кучал,
Лектынна солаш, кеч такше
Ме ыльна эше йоча.

Олык шудо, олык шудо —
Вучымо тугай июль.
Кодын кок арнялан кудо.
Илена. Воктенна Юл.

Шудым солымо чезер жап
Икте веле талуклан.
Лиe кажне егын верже
Фронтысо салтакынла.

Кас шуэш да олык валне
Түмыр-шүвырет йонга.
Кушталтат, мурат. Рүмбалге,
Но от мале, кеч ньога...

Кучылтна савам, шорвондым.
Лекте пүжвүдна шыжалт.
Калыклан куаным кондыш
Кажне шудо пырчыжат.

Ий еда тый шудывечыш
Кызытат, йолташ, лектат.
Тыйын комбайнет воктечын
Машина лүшкен эрта.

Кузовыш ужар поранла
Шудо түргыктен йога.
Шочмо вер-шөрнам куанлын
Ончалат тый оза гай.

Лач тышеч, тўнялан койын,
Кечышке нёлтен лўмнам,
Газопровод Уренгой гыч
Ужгород йотке шуйна.

Жап шуэш, кугу мутерыш
Помарнан лўм пурталтеш.
Шочмо-кушмо тиде верым
Тый возет
Паша корнеш.

ТАТАР КУГЫЗАЙ

Сар эртен.

Пөръен йөршешак шагалемын.

Түмырым эсогыл ўдыръен кыра.

Но энгертыш улдалеш туан ялемын:

Сусыргышо воин, а йоча — ора.

Ик тыгай энгертыш Пўртанур ялемын:

Лишыл Татарстан гычын толеш Кирпан.

Чаплашкам чиен. Пондаш ялтак чалемын.

Изорвам шўка. Шке пўгыррак тупан.

Изорваштыже шинча тоштемше яшлык.

Тушто уло онгашўр, янда — чыла.

— Мый шындем окнам — лиеш тўжем ияшлык, —

Шыргыжалын, каласен колта марла.

Кўлеш гынат, ок шукто кажне колын.

Тидым сайын пеш пала Кирпан бабай.

Муралта татарын мурым, шўмжў шолын —

Колыт, ужыт да лиеш уна эн сай.

Шке пашажым пытара да кочаем дек

Чай йўаш пура эре Кирпан тосна.

Мый ом пале, нуным мо тыге лишемдыш.
Тиде келшымаш деч шым кошт мый посна.

Тудо чайым подылеш.
Йӱд ваштареш ок кае.
Кутыра огайын түрлӱ нергенат.
Колыштам шӱм-чон шулен татар бабайым:
Порымат, осалымат чыла шарна.

Кок войнашке коштын.
Йомдарен куд эргым.
Шулыктен пелашым ойго шинчавӱд.
Шке кертеш пашаште веле ужын эрым,
Сомылдымо кече Кирпанлан — шем йӱд.

...Кызыт ончалам, но рашыже ом пале
Кугызайын шындыме окна шинчам.
Ончыктат гынже, садак ужам пиалым —
Шыргыжалыт самырык ава, йоча.

Шарналтем: кочаймыт дек толмеке, тудо
Пӱлекла ыле кампеткым мыланем.
Кидше дене пуртыш кечым ятыр кудыш.
Да тидлан шкежат йоча гай куанен.

САЛТАК АГУР

Волжский район Пӧртанур ял да Звенигово районысо Исменца села коклаште Элнет энгерын ик вержым «Салтак агур», рушлаже «Солдаткино» манын лӱмдат.

А в т о р

Элнет шолеш — волтат чевер пырням.
Коклан пӱялт шинчеш — кугу затор,
От керт чыкен пырня коклаш парням.
Но тудо тарвана — полша пагор.

Эн неле верже мӱндырнӧ эше —
Салтак агур мом ончыкта тылат...
Тушакын, озырканше вӱд ожеш,
Мынярын ӱмыр кӱрылтын, ойлат.

А тиде лийын сар дечын вара.
Пагорым чарайолын лупшышна.
Кеч манной пучымыш кочкаш — йӧра.
Эл тӧрлаташ пырням йоктарышна.

Эн неле верже мӱндырнӧ эше.
Салтак агур мом ончыкта, ала?

Кок серым, икте-весьыштым ишен,
Пырня-влак эртышт: Юл вўдлан салам!

— Салтак агур... Кузе ты лўмжō шочын?
Вашештыш пондашан мэрйй мылам:
— Война гыч пōртылмеке, шортын кочын,
Салтак ты серыште шинчен, ойлат.

Шем кугыжа сареш эмгатыш тудым.
Толмек ужеш: уке ачат, ават.
Тагжат... Лач порым шонышо пошкудо...
Салтак ты серыште шинчен, ойлат.

Тетла ом йодышт, тиде лўм кушеч.
Сар ойго
Сарын кердыж деч осал.
Чылт Палыдыме салтак шўгар воктеч
Эртем ты верым, вўдышкō ончал.

Ыле сар.
Пудештыле йырваш снаряд,
Нөлтө тул
Поче-поче кавашке.
Лүшкыш бой,
Эсогыл пылыш чорамат
Пудешталтме йүк
Кушкеде иканаште.

Чарныш сар.
Но але нылле кумшо ий.
Шып жаплан.
Налмеке колымо уверым,
Шорто чон аван.
Чылт күдырчө гай вий
Тудын уло шүмжым,
Капшым кошто шерын.

КОЧАМ

Ыш пörтыл сар гыч шочмо ялышкем
Шымлу салтак — палат пошкудо-влак.
Шарнем тунамсе неле кечым, шкем.
«Марий коммуным» лудым кочамлан.

Улам эше ньога. Лудам пыкше.
Тока гына чон пүчшö сар эртен.
А лампыштына керосин шикшеш.
Лудам
ООН-ын заседанийже нерген.

Окен, мый нойышым.
Ойла кочам:
— Йöра, умбакыже лудат эрла.
А шкеже юмылукушко онча,
Тарватыл тўрвым, онжым ыресла.

Эше тунам изи ыльым, йоча.
Кум классым шуктенам дыр пытарен.
Мый палышым вара гына кочам:
Тўняште мир верч тудо юмылтен.

МАРИЙ ЕН

Тўняштына пушенге уло ятыр,
Марий гын тумым ожнысек аклен.
Йомакыштыже уло Тумо патыр,
Легендыш тумым Пугачев пуртен.

Тўняште шуко океан да теңыз —
Марий энгерым йөрата эре.
Сийла кол дене тудо уна еным,
Моктен ойла:
«Элнет вўд — эн эре».

Тўняштына ола чот —
Миллионло,
Марийлан шергыже —
Йошкар-Ола,
Вет тыште тудо,
Шўмжө-чонжо шолын,
Москван вўршер куат дене ила.

ШОЧМО СУРТ ОЛМО

Шочынам лач ты верлан кӧра.
Тыште первый ойленам «авайым».
Ик эрдене койын ўжара
Мыланем — ал тўсшӧ чевер майын.

Первый мый шогалынам яра.
Аваем, векат, ончалын ӧрын.
Лектынам уремышке вара,
Ужынам мыняр-гынат вер-шӧрым.

Первый ыле тыште чылажат.
Мурымат тышан возаш тўнгальым.
Пагыт ок чамане нимомат,
Тудын толкын лупшыш да вашталтыш.

Кушкынам лач ты верлан кӧра.
Кызыт олмо веле, суртшо весын.
Мыйым ужын, тудо кычкыра:
— Тол, Санька, тамлен ончал эр чесым!

У сурт-пече... Мландыже гына
Кодын, шўм-чон воштак ужмо шуын.
Кодын эрелан сурт олмына.
Да эше
Айдемын поро кумыл.

тул

Кугу конгаште вурс шолаш пура —
Ужат ал тул пеледышым.
Тыгане шокшышто луат ыра,
Но нечкын ок пелеште ег.

Кастене стройкышто тыштат-туштат —
Волгенче дене кўдырчө.
Чучеш чонлан сōралын кажне тат.
Тыге коеш лач мўндырчын.

Мучашдыме пасушко ончалат —
Йўла, йолга тул йўдым.
Керек-могай пычкемышат
Чолгалыкым ок вўдыл.

Тулан, чевер пашаште южгунам,
Эн неле лийме годымжо,
Вет южо егын, мый шижам,
Шуэш эсогыл шортмыжо.

Тул шуко — шочмо элышке ончал —
Олаште але ялыште.
Кредалына, кеч фронтышто онал.
Туланыште, пиалыште.

• • •
Ик заводышто ыштат,
Түрлө цехыште гына.
Ўдырымат, рвезымат
Мөнгө ик корнак конда.

Кеч троллейбус, можыч, икте
Эрежак ок лий гынат,
Нунын икте общежитий.
Тушко толыт коктынат.

Вашлиеш вахтерат икте,
Нуным ужын куана.
Да эсогыл икте лифтышт,
Түрлө лач этаж гына.

Шыргыжал эртат я воштыл,
Икте-весым ужатат.
Уло кажныжын шке сомыл,
Огыт ойло мутымат.

Рвезе визымше пачашым
Ойырен. А ўдырѣен —
Ўлычын окнам ончаш гын,
Пыл ты верым петырен.

Кеч ик пӧртыштӧ илат,
Огыт пале ваш йӧршеш.
Шочынытшо коктынат
Ломберан марий ялеш.

Н. Т.-лан

Эре нумалтыш —
Тич кок кидыштат,
Кастен паша гычын толат гынат.
Вет уло тыйын первый уныка,
Шкежат кеч самырык,
Лөза улат.

А илышын нумалтыш,
Раш палет,
Эше чот неле.
Куштылго мылам.
А куштылгыжо —
Ончылнем шоget.
Ме коктын сeгeнa
Чыла, чыла.

• • •
Звениге, Морко я Помар —
Чыла вереак: ўдыр-влак
Чон дене улыт ош-яндар,
Вургем коеш шонанпылла.

Я ойгыраш, я пиаллан —
Тыге ожнат, тыге тачат —
Йолташ лиймеке, ўдыр-влак
Чияш ик семынрак тӧчат.

Лектеш кастен Элнет воктек
Кок ўдыр — пуйто пар олма.
Кава ший волгыдым шоктеш,
А тылзе йышт налеш ўмам.

Я ойгыраш, я пиаллан —
Тыге ожнат, тыге тачат —
Чеве́р кок ўдыр ончылан
Луктеш чон йўкшым кӧ-гынат.

Ты йўк пиалым тек конда,
Тек лийыт ныл чеве́р олма,
А чонышт дене — ош-яндар,
Йӧратымашышт тек ума!

Ош мамык тувырым от түрлө кызыт,
А ўдыр годсым южгунам чиет.
Тунам рвезешт кая мотор түсет,
Чучеш:
Мыланемат лач коло визыт.

Вет самырык чевер жапнан эр шўдыр
Толеш тунам шинча ончыкына,
Шокта Юл олыкышто шўвыр-тўмыр,
Шокта йоратыме нерген ойна.

Тый ўдыр годсым чўчкидынрак таче,
Шўмбел айдеме, шарныкте мылам.
Рвезешт кая мотор түсет тунам,
Чучеш:
Шкежат улам мый але каче.
Тый чўчкидынрак шарныкте, колат?

ЙОЧА

Почанг йўкланыш, кенета кынел,
Аза шке йырже пеш онча.
Тидлан куане, шочмо-кушмо эл:
Рвезештыч — шочын у йоча.

Изиш лиймеке, тудо ныл йола
Кудалын, ончышташ төча.
Куаныза, аваже да элна,
Вет шочын төпката йоча.

Йоча кок йол ўмбаке шогалеш,
Онча аважым, а вара —
Каваш. Но кава помыш кызытеш
Аван шўм помыш деч тора.

От пале ончыч, илыш куш покта.
Ала тыге тылат илаш перна:
Лиеш торасе шўдыр лишнетак,
Ава дек корно —
Ой, моткоч тора.

КАЕНА, ЙОЛТАШ

Мешакеш оптал пуа ведра паренгым
Авана, да йолташем ден коктын ме
Волжск ола пазар йотке ошман лу менгым
Йолын топкена, а ваче, ох, шумеш.

Толын шуына, лүнген, пазар кудывечыш.
Пудымат эрта токасе пел пудет.
Мландыш — сатунам. Сазырнена «купечыш».
— Налше, тол-ян! Лийже куштылго кидет!

Ик пөръен лишеме, ыш йод шулдо-шергым,
Когыньнан паренгым опыш иквереш.
Тұлышат, үжеш чай подылаш пачерыш.
Мыланнаже кызыт кинде эн күлеш.

Авана гаяк почкалтена мешакым,
Кевытышке куржына шем киндылан.
Мыланна кужу черет ок лий мешанчык —
Тунемалтын ынде мұндыр корнылан.

Кинде дечын кодшо шийжылан ландриным
Ме нална. Ик шүдө грамм. Тидат пеш сай.

Уло лапкыште тыгай мемнан Ондрийын.
Но ок лий эре
Күсеныште окса.

Мөнгышкө лу менгым лупшена вел коктын.
Эртышна Нуръялым, теве — Күсола.
Верын-верын шинчена канен ме, кочкын.
Нойымек, чучеш шем кинде чылт мўйла.

Мўндыр сар тул йорымеке лийын тиде.
Жап эрталын ыле, очыни, кок ий.
Эртыше жапнам шарнем, я йылмым пидын,
Я кокланже ойлыде чыташ ок лий.

А тудлан кōра мут шочо: шошо кечын,
Пеледалт, фиалка олаштем шўла.
Кеч эше юалге, тудо нечкын
Вуйжым ўлыкō ок саке межнечла.

Ялт чевер фиалкым шарныкта ты ўдыр,
Альыже оръенг. Чылажым кō пала.
Но коеш: тора я лишыл ял гыч лўмын
Тудо толылден пазарыш, кевытлаш.

Ямде тамлым кочкашет тунемын огыл.
Нуржо кажне ийын — нелырак пырчан.
Булкым луктынат, киоск воктене шогылт,
Вожылын, вашке пеш пурышташ тōча.

Ормалгаш молан, шке куштенат гын киндым?
Тыланет, йолташ, огеш лий сулык ялт.
А эртат гын, тўрвым шуйкален, тый тидым
Уждымо гай кой, ит вожыл нимаят.

Тыйын гай айдемым, ужамат, корангын
Ошкылын ом керт да ойлымем шуэш:
— Каена, йолташ, ме
Эн тўнг рестораныш,
Нигӧат огеш лий мыланна тореш!

ВОЛЖСК

Вот мсгай саманыш толын шуынна:
Наггая автобус
Шочмо ял гыч Волжскыш.
«Пёртанур» тушан возалтын.
Лудына.
Чонемлан чучеш
Кузе ласкан да шокшын!

Кечынак шарла,
Пеледын, Волжск ола,
Да чапландара
Марий элнан лүмнерым.
Ты ола эн лишыл
Мыйын шүмемлан,
Кеч лу менте
Тудын дечын шочмо верыш.

Вот могае жапыш толын шуынна:
Ожно коштым Волжскыш,
Шупшкеден издерым,
Кечын пеледеш,
Шарла Волжск олана,
Шке толеш, лишемын,
Мыйын шочмо верыш.

• • •

Кушкын шуын,
Кайышна ме түрлө верыш.
А молан эре лишемына, шўжар?
Тиде, очыни, вет,
Пўрымашым шерын,
Поро кумылна
Эре-эре шыжа.

Кушкын шуын,
Кайышна ме түрлө верыш.
Лачшым гын,
Молан лишемына вара?
...Шочмо вел шынген
Чылт кажне ег зўршерыш.
Тудо кажне шўмыштө
Ила, кыра.

Мый тольым шочмо ялышке ужаш.
Суртем уке гынат,
Ласка мылам,
Вет тиде вер —
Шүмемын ик ужаш.
Тышакын шочым
Шочмо калыклан.

Суртем уке гын,
Мыйын — Пөртануржо.
Элнет энерже —
Мыйын моткочак.
А калыкше — туан пеш:
Мыйым ужын,
Саламжым шыргыжеш
Тора гычак.

Пурем керек-могай пошкудо деке,
Вигак изаш я шольыш савырат.
Шке шоныметла,
Писын от кай лектын, —
Иктаж-мом каласкале ковыран.

Шкештат ойлат
Ик сийышт нерген огыл,
Поян шурнан пасуштым мокталтат.
Ойлат —
Ом ончо түрлө изи погым,
Шога машинышт
Кудывечыштак.

Олам воктене
Чодыра поян пеш.
Мылам эн шерге
Пөртанур тумер.
Ошпонго тыште —
Тамле да коя эн,
А энгыз —
Мүй таман да эн чевер.

ПОМАР СЕЛАШТЕ

Толын шуынам гынже Помарышке,
Ик йол дене ялыштем улам.
Тыште мый лу классымат пытарышым.
Ятыр енже палыме мылам.

Шогалам миен пӧрӱен-влак ончык,
Кидыштым гына кучен шуктем —
Йодышан мешакыштым трук почыт,
Шукто веле казыр вашештен.

— Кузерак ила Семен Вишневский?
Толмыжлан эртен чай талукат.
— Савыраш тӧчет тый ошым шемышке.
Шошым толын ылыс. Монденат?
— Рыбаковшо, Пӧртанур марийже,
Мом паштенге жапыште возен?
— Колцев Генан мыскараче вийже
Тыланет шканет чучеш кузе?
— Шкеже тый кушкат пеш эркын, маныт.
Стихым веле возгалаш тӧчет.
Сӱмырал иктаж-могай романым,
Вот тунам нӧлтал керат нерет.

Ятырак мутланышна поэзий,
Драма да театр нергенат.
Кеч колхозник улыт, южышт — рвезе,
Перныш вет коклан чевергашат.

А вара ойна мемнан лупшалте
Газопровод чоңымашке трук.
Тидын гоным нуно каласкалышт.
Мые лўмын йўкымат шым лук.

— Газопровод — тиде, манаш веле, —
Лукто мутым эн таза капан. —
Шарлыш Помарнан лўм тўрлө элыш,
Тўрлө йылмыште йонга чаткан.

— Вот автобус! Лычок Пўртанурыш!
— Санька, тый умшам карен кодат.
— Шич. Коштшетла, тый унала пуро, —
Шкешт мондат «чеверын» манашат.

Корно тўр да йылгыжеш янда гай.
Ялышкем каем. Чонем мура.
Шочмо-кушмо верым кў монда гын,
Илышыште шуко йомдара.

ОШ ТЕЛЫМ

Шочмо ялыштем лум йөршын весе.
Тый от уж тыгайым нигуштат.
Ни тайгаште, ни кумда степь велне
Телым огеш лий тыгане тат:

Икшыве-влак курыкышто модыт,
Йөршын пўжалтмешке, кас шумеш.
А йўдлан поран, олмешышт кодын,
Ял мучкак мунчалтыл куржталеш,

Кажне сурт воктен онча йөн верым,
А келша гын, курыкым опта.
Өрын ончалеш йоча у эрым —
Мунчалташ лиеш тыштат, туштат.

Өрдыж гыч ончет гын ял вер-шөрым —
Ошо йырым-ваш, чылт лум йомак.
Ферма шарныкта тўс дене шөрым.
Ўстембалне шөржө — лум гаяк.

Уло чес. Тугеже вучыман мо шыжым?
Кечывалже, чинче-вунчо ош луман,
Кайыш йўд таг декше, вустык, шылын.
Тушто шергылтале тўмыран сўан.

ТЕЛЕ ТУҢАЛТЫШТЕ

Лумо — шулыш, шулыш — лумо,
Ынде возо сайынак.
Кече тул-шинчажым кумыш,
Волгалтеш лум садыгак.

Шыже кечын сур мераным
Поктылын сонарзе пеш.
Корныжо эре корангын:
Сурым от уж сур тӱсеш.

Ты ганат сонарзе дене
Шылмыла модеш меранг.
Сур пинчакше волгыдеме —
Утлыш, йомо чодыраш.

* * *

Кувеч пуа шошо мардеж?
Шонет, кечывалвелым веле?
Молан южгунамже пӧрдеш
Поран, шошо вӱдымак келын?

Вашмутым пуа шочмо вер:
Эрта пагытна теле гочын,
Лӧча кечынак лышташнер,
Пораным да йӱрым ок ончо.

Пуал колта илыш мардеж —
Пыртат от шогал тый корангын.
Палет: толеш ямле кенгеж,
Кушкеш вий сенаш у пораным.

* * *

Чашкерлаште лум каяш тўнгалын.
Лышташнер изишак палдырна,
Ончыкта шагат пикш кечывалым,
Но шонет: эр чакланен гына.

Пыл каваш сур вулно тўсым тўктын*.
Я поран, я йўр толеш садак.
Ончалам шем ломбым, пистым тўткын.
Кусарем шинчам ош лум ўмбақ.

Пўчө тўкө гай чара укшла вошт
Рвезе годсылак шўшка мардеж.
Шарналтем эн неле кечылам мый
Шўм воктеч йогалше сем почеш.

Тунамат тыгай игече шогыш.
Тойышна ты шўгарлаш авам.
Ош ирмамык тувыр да ош шовыч...
Шем пистержым ончылнем ужам.

* Т ў к т ы н — пўрден.

• • •

Кече ден тылзе
Ваш огыт лий:
Вер ойыра, мўндыр,
Нунын коклам,
Иктыже шокшо,
А весе — чылт ий.
Илыш пўралтын
Посна нунылан.

Ен-влак коклаште
Лиеш тыгеат:
Йўштö ден шокшо вашлийыт,
Ушнат.
Полшыжо ыле
Иктаж-могай вий
Шокшо лияш нунылан
Шүдö ий.

• • •

Лыжга мардеж
Пуал колта —
Возеш лупс пырче
Мландыш.
Пырт йылгыжалше
Пачката,
А полшыш —
Пеледалте ландыш.

Эн йӧсӧ жапыште енлан
Ик поро мутым
Ойлена гын,
Шинчавӱдшат
Волгалт йӱла,
Йомеш,
Лупс семынак велалтын.

• • •

Шомакышт шокта шыве-шыве,
Эн ныжыл сем гае шомак.
Пеледыш йыранг валне лыве
Коштеш, йыр чоҗештыл, шыман.

Чон йўкышт шокта шыве-шыве.
Шогат эҗертен чойн капкаш.
Наҗгай почешет нуным, лыве,
Вўд серыш,
Пеледыш коклаш.

ЙОМЪЕР

Йомашак пүрен докан тылат,
Вет эсогыл тыйын лүметат Йомъерыс.
Жапше годым ер тый лийынат,
Сöraстарышыч ачамын шочмо верым.

Илыш вашталтеш, ок лий чараш.
Йонгылышым чарашат лиеш улнеже...
Тыйын вүдым йоктарен лукташ
Корышт корным Элнет йолышко шумешке.

(Сар ийлаште, сар дечын варат
Чытышна ме шукын йöсö кылмыжым.
Шужышна, садлан шарлен черат.
Но Йомъерым вурсышт, титаканлан ужын.

Неле илышлан ышт вурсо мом гына
Тудо жапыште мемнан ялнаште.
Юмым да иям «черт» манын лүмдышна,
Гитлерым — «эн шакше азырен тўняште»)

Йомъерна, вүдетым йоктараш
Корыктеве Элнетйолышко канавым.
Лиe кукшырак ынде йырваш.
Ужава огеш йўклане куаналын.

Ик эрдене

Йомшо ер воктек

Тольо лишыл станций гычын экскаватор.

Колтыш машинаш оптен-оптен,

Колтыш ялын пасулаш шемрокым ятыр.

А ик жап гыч

торфым лукмо вер

Ерыш савырныш да ловыктале вӱдшым.

Ыш йом кыша деч посна Йомьер,

Пуыш игыжлан шочаш кандалге вӱржым.

Шўшпык йўк дене ойла чодыра.
Нур мутлана карш йўк дене кастене.
Канде кава турий йўкын мура.
А энгерлан пуэн йўкым вўтеле.

Канде кава, чодыра, нур, энгер
Чонышто, мурыштына огыт лий гын,
Муро шомак ок лий ыле чевер,
Кеч шонена каласаш уло вийын.

Шўшпык йўк дене ойла чодыра,
Нур мутлана карш йўк дене кастене.
Канде кава турий йўкын мура.
Тыйым шонен, шўмбелем, муралтем мый.

Шочмо элна, авана да шўмбел
Чонышто, мурыштына огыт лий гын,
Ик шомакнат лудшын шўмыш ок вел,
Кеч муралташ шонена уло вийын.

ОЛЫК КОРНЫШТО

Курым ийготан тумер.
А лапыште
Кадыр-кудыр ошкыпу тўшка.
Кеч от уж каваште ик пыл лапчыкым,
Но мардеж пуа,
Укшер лўшка.

Понго пагыт.
Ок муралте кайык.
Ир пеледышат пелед чарнен.
Шкет улам
Нигö огеш мешае.
Ошкыл веле олык корно ден.

Кызыт Юл энгер келгем кумдагын.
Олыкна логалын вўд пундаш.
Тиде велыш корно кеч шудагын,
Мыйым ала-мо эре конда.

Тиде дыр:
Тышечын олык велке
Коштыч имне дене, йолынат
Шонгыенг да тудын шешке,
Изана да шочмо авана...

Шарнымаште веле улыт шукышт.
Кызыт койыт нуно
Шинчамлан.
Эркын ошкеден, тамакым шупшыт
Пошкудем, Султай ден Танила.

Молгунамсылак
Огеш пелеште мутым
Сарамбай — кем ургызо ялнан.
Ала-көм адак лукнеже утыш
Агритан кува — «түг критикна».

Ошкедат, савам пышталын вачыш,
Кеч эрталын олык шудо жап.
Ошкылам почешышт мый тембачын.
Шарнымашым ончылнем ужам.

Кеч ом уж каваште ик пыл лапчыкым,
Но укшер лүшка,
Пуа мардеж.
Мый улам ял деч тора улакыште,
Пүтынъ илыш ончылнем пөрдеш.

ШУРНЫВЕЧЫШТЕ УЧАШЫМАШ

Шкенжым ужын ала-мош,
Өрышым куштен кужум,
Кычкырла, мокталын, шож:
— Ончо мыйым, шўльө кум!
Мый эн ончыч шышталгем,
Йөрата садлан кундем.
Пырчем ден шолтат сырам.

Шўльө:
— Моктанет арам.
Мый шогемыс кўшнырак —
Тамле пучымыш лиям.

Вуйжым рўзалтен, шыдаг
Йўкым лукто:
— Шўмбелем,
Чак шогалын тавадан
Тый от кертыс мый денем:
Тамле киндым пөлеклем
Мыйым куштышо еглан.
Ош мелнам, подкогылем
Кажне суртышто тамлат.
— Керек-мом те ойлыза,
Молын деч улам кужу.

Түрлө пырче-отыза.
Кукурузым огеш шу.
— Такше тый чынак улат
Нөрө курго сөсналан, —
Шемшыдан тудлан ойла. —
Мый гын кочкыш —
Салтаклан.
— Пучымыш —
Моткоч келша,
Только үйым пыштыман, —
Шыргыжал ойла уржа. —
Но шем кинде —
Түнг үшан.

Учашаш ок күл, векат.
Улына сай чыланат.

ШОНАНПЫЛ

Күчык ўмыран волгенче
Йолгыш ныл вечат.
Ош-чевер пеледыш-көче
Адакат онча.

Шонанпыл кид дене мландым
Өндалеш кава.
Икмагал гына нералтыш
Садернан йолва.

Тые шонанпыл йымачын
Ошкылын толат.
Пуйто түрлеман капка гыч
Мый декем лектат.

Кечыйол дене йымалгын,
Шонанпыл йөра.
Но йырет, тагем, сандалык
Шыргыжын мура.

ШЫЖЫМ

Кайык комбо пикшым —
Эн тынысле пикшым —
Колтыш йүдйымачын
Пүртүс-авана.
Толын шуо пикш
Мемнан кундемна лишке —
Шөртнялген,
Лышташ чонештыл куана.

Озым чевер шошо годсо гай ужарге.
Туту, неле пырчым
У ийлан сөра.
Тыныснам шонен,
Пүртүс-ава ужатыш
Кайык комбо ешым
Ик жаплан тораш.

МОСКВАШТЕ

Эл столицыш толмек,
Эреак шарналтем
«Мый Москваште каем» —
Казаковын чон йўкшым.
Кеч тора,
Йолинак ошкылам
Кремль воктек.
Кажне ошкыл еда
Нёлталтам пуйто кўшкө.

А миен шуамат,
Йошкар площадь мылам
Чучылда
Шочмо-кушмо сурт семынак
Шокшын,
Но коеш пўтынъ элын
Воштончышыжла,
Рашемда уло мландын
Пиал корнывожым.

Вашлиялме еглан
Саламем шыргыжам мый.
Шочмо верже —
Москва

Але өрдыж ола,
Але элже —
Кеч мўндыр-тора кугыжаныш,
Мый рончем
Порсын гай шонышемым
Тудлан.

Мый Москваште коштам,
Нигунар шер ок тем.
Чылажат вўчка таче
Чон кумылым.
Совет эл Гражданин улмем
Мые моктем,
Да эше —
Кеч жаплан
Москвич улмым!

В. Колумбым шарныме лүмөш

Вашлиймеке, онг воктекше нале
 Да вүчкалтыш туп гыч ачала,
 Шыргыжалын, шинчашкем ончале:
 — Кузерак, Санюк, паша-яла?
 — Пешыже ок кае, Христофорыч.
 — Писын возымыжо сая мо?
 Тый йӧслане. Чын дечын ит торло,
 Да ала лектеш иктаже-мо.

Кайымыж деч ончыч эшеат ондале:
 — Тидым пыште вуйышкет, тулар...
 Сур шинчажым пелерак кумале,
 Да онча, шога, а шӱм тула.

Очыни, толдальыч тудын вуйыш
 Самырык возалше йолташ-влак.
 ...Шкеже пӱтынӱ илышыжым пуыш
 Серыпле йӱкан, ушан мутлан.

Ыле рвезе. Тудым Христофорыч
 Манын лӱмдышт шонго-шамычат.
 Калык пагала талантым, порым,
 Да ийготымат огеш ончал.

ЧУВАШЛА, МАРЛА

Чуваш калык ден Юл тӳр марий-влакын южо куштымо семышт икгайрак йонгалтыт

Колтышым приемникым — Москва лач.
Куштымо сем лекте чӱчкыдем.
Лекте ончык, ковыран тошкалын,
Юл вес могырысо йолташем.

— О мемнан чуваш сем, — тудо мане, —
Мӱнгыш миен омыл вич арня.
— Ай, Арсик, арам тый ит моктане,
Ме тыгай сем дене куштена.

Дикторын каласымым ышна кол.
Учашаш жап ыш лий тылетла.
Коктынат шогалын куштышна ме
Иканаште чувашла, марла.

Мурым аклат:
Я сӧрал, я ок келше.
Кажнын шке мутшо
Ик муру нерген.
Уло чыла калык семын
Шке элже,
Тудым садлан докан
Ужыт шергеш.

Кажнылан келшыше
Мурым от возо,
Тудым
Кеч лӱмлӧ оркестр шокта.
Мый кугешнем:
Калык чонышко возын
Калык чонан мурыж ден
Палантай.

ЧОН

«Ару, шотан ең колымеке,
Чонжо
Кўза каваш», —
Кочамын мут толеш.
Шўм вургыжын я юарлалын,
Ожно
Тыге шоненыт
Шонгемшаш велеш.

Но уло чон
Тугай ару да ямле —
Уке висаш виса,
Аклаш — шомак.
Тыгай ең
Вес айдеме верчын ямде
Пышташ шке вуйжым
Ўмыр лугычак.

Кочамын ойлымыжлан ўшанаш гын,
Тыгай чон
Чонгешта ыле каваш.
Но тудо муын
Йырже лың йолташым,
Кодеш
Вес шўмыштө эре илаш!

ЖАП

Муро таче йонгалтшаш гын,
Лук йүкетым кызытак,
Мүндыр пыл гай курымашын
Ынже код мондалтын так.

Имне семын, шулшыл сапым,
От шогалте писе жапым.
Тидым илыш шке ойла
Эн ушан чал кочайла.

Туныкташ ом тошт,
Шкежат мый
Южгунамже чылт өрам:
Нигузе огеш лий жапым
Шогалташ паша деран.

А пашаже пуйто лүмын
Погына ялт шүдырла.
Утара гын веле үмыр,
Шуко вет эше илаш?

Но эрталше ятыр курым
Туныктен ойла адак:
Йонгалтшаш гын таче муро,
Лук йүкетым
Кызытак.

ЛАСЛО ВИКАРЛАН

Венгр композитор Ласло Викар венгр ден марий калык-влакын ик семын йонгалтше мурыштым Звенигово районышто муын

Мемнан акрет годсо кугезе-влакна
Марла але финнла, я венгрла огыл,
А ик йылме дене ойланыт тунам.
Варажым торлен түрлө век йылме йогын.

Каен тукумет эркын-эркын касвелыш,
Торасе Дунай энгер деке шумеш,
А мыйын марий калыкем — Юл вӱд серыш,
Ты вер эрелан пижын тудын чонеш.

Тӱжем ий ок мондыкто түрлө легендым.
Тыгак огеш йом ныжыл сем калыкнан.
Да йылме кертеш курымлам илен лектын,
Шке ямжым кода эре у тукумлан.

Пеш мӱндырнӧ, Ласло, элет мемнан дечын,
Но тидым шкежат кызыт тые шижат:

Мемнан южо мут йонгалтеш ялт ик семын,
Ик семын шокта южо муро семат.

Ик семын. Ик семын!

Вет тиде пеш сая.

Тыят да мыят тидым раш ыглена.

Эн волгыдо илыш полат чонымаште

Икгай шонымаш,

Ласло Викар, мемнан.

• • •

Куанен мый лектым,
Лектым юарлен мый
Леве тенгыз серыш каналташ.
Шонымемже ыле —
Мүндыр велке шылын,
Чумыраш почеламут кылтам.

Куанен мый лектым,
Лектым юарлен мый
Мөнгышкө — чевер Йошкар-Олаш.
Шочмо-кушмо велне
Эгержат эн леве,
Муро шүдыр волгыдын йўла.

* * *

Тенгыз серышке эрдене тольо
Ўдыр, ош ўпан, ош могыран.
Йолжо тудын йөршын кечыйол гай.
Ошкылале тенгызыш туран.

Пурыш вўдышкө да йөршын йомо:
Кушто ший вўд, кушто тудын кап?
Ала тиде — лач шинчалан коймо?
Ала тиде — ик жаплан юан?

Пөртылеш вўд серыш тудо, йолгыж.
Вўчкыкта ош капшым толкынлан.
Тенгыз гычын лекше кечыйол гай
Койылдыш ты татыште мылам.

Тудо — шөртнью, тўсшө ден кеч ошо.
Жап шуэш да кече шемемда
Тудын капшым молынак.
Но кодшо
Ўмырешлан чонжо волгыдак.

АЛ ИЮНЫМ ВУЧЕНА

Але самырык улам,
Мый йӧратымаш нерген
Ончалам кином коклан
Да ушан книгама лудам.
Мый улам апрельыште,
Пеледамже майыште.

Але самырык улам,
Сӱан ончымо ок шу.
Аваем ойла мылам:
— Мый дечем капет кужу.
— Мый улам апрельыште,
Пеледамже майыште.

Но ик рвезе шинчашкем
Ончалале, манылден:
— Улат тые шӱшпыкем...
Вашештальым туштылен:
— Мый улам апрельыште,
Пеледамже майыште.

Май шумеке, ончыкем
Мийышат, адак ойла:
— Улат тые шӱшпыкем.
Только вучымо жапем.
— Але май тылзе гына.
Ал июным вучена.

• • •

«Мом ужын отыл, тый ит возо лучо.
Уке гынже шоячыш савырнет.

Шояк

почеламутышто — эн шучко», —
Тыге ойлен ик палыме поэт.

Лач палыме нерген возем мый такше,
Шке шочмо вер нерген ойлем ырен.
Туан ачам, авам шарнем. Адакше
Йошкар-Олам моктен мурем эре.

Чыла пеш палыме да ужын-колмо,
Каваш ончен, огеш кўл кычалмат.
А йөрталме таг верчын шўм шолмым
Мый шкенжым палыде возем алят.

ОГЕШ ЛИЙ ОРЛЫК

Д. Исламовлан

Пуалтын кажнылан моторлык
Могай-гынат, мыняр-гынат.
Но илышыште уло орлык,
Ойлат, шога вучен гына.

Төр корно дечын тый от торло,
Вик ошкылат, ошман гынат,
Садлан чапландара моторлык,
Кеч эн тыглай тўсан улат.

Төр корно гычын тый от торло,
Вик ошкылат, тура гынат, —
Нигунамат огеш лий орлык,
Пиал тул волгалтеш тылат.

СВЕРДЛОВСКИЙШТО

Свердловск ола. Вокзал.

А ег — тўжемле:

Коштеш чыла вечат, чыла векаг.

Тышечын мый, салтак, каем Пермь велыш —

Чот сагынен вуча ротем, векаг.

Тўжемле ег, тўжемле тўс.

А йылме

Ик семьянак шокта эре — рушла.

Улам марий,

Садак чонем ок кылме —

Шўмбел Россияын шочшыжо улам.

Мый кольым кенета марий шомакым.

Ала лач пылышлан тыге солнен?

Ужам:

Шкаланышт муылден улакым,

Шинчат тўшкан акаций рат пелен.

Изиш татарын, изишак марийын

Вургөмышт. Тўс коеш акамынла.

Чурий ырен. Погалын көргө вийым,

Ойлем:

— Тендам марий ең саламла!..

— Кушечын улыда те? Янаул гыч?

Суксун? Красноуфим але Мишкан?

— Мый шочынамже — мўндыр Юл гыч...

— Улат тугеже садиктак мемнан.

...Мый мўндыр велым шеңын коштым шуко,

Вашлийым

Лишыл таңым кеч-куштат.

А лачшым, улына

Чылан ик тукум.

Ик эл-ава мемнам ончен кушта.

КОКТЕБЕЛЬ ВҮДЙОЛ ВОКТЕНЕ

Тудым курык авырен кум вечын.
Түсшө шкенжын кажне чонгатан.
Ик чонгаже пылым упшалеш гын,
Весым кече шийын волгалта.

Ялт чалем ошемше гае кумшо.
Уло кандын-кандын волгалтшат.
Йөршын ок лий курыкйолышт кукшо —
Вүдым келышталыт йүд-кечат.

Толкын лупшалеш — да пуйто теңыз,
Шүлалталын, оңжым оварта,
Южгунам йүд-кече, пенгыж-пенгыж,
Курыкыш күзаш шона: «Ала кертам».

Теңыз вий огеш вашталт Элнет гай,
Тудо волгалтеш сандалыклан.
Ұмырыштө шүдө ий эртен гын,
Пале кодын огыл дыр тудлан.

Кечыйол коштеш, вүд валне ийын.
А коклан Шем теңыз шемынак коеш,
Чүчкыдын лүнга ужаргын-шийын
Да шула каза түр чылт кандеш.

Теңыз тўс коеш эreak чеслын,
Эртыже кеч шўдō ий — садак.
Ужын мом Волошин, мом ончет тый,
Шуко шотышто, шонем, иктак.

Теңыз, порылык гаяк улат тый.
Порылык пыртат огеш шонгем.
Тудын вийже, кечын ловыкалтын,
Теңызла рўпша шўмем-чонем.

Крым — шкенан, коеш садак шкенанла огыл,
 А йомакысе узьмакле эл, шонет.
 Тамле-тамле южым чылт мўй семын подыл,
 Тый эртет. Саска, пеледыш — воктенет.

Йымыкта шинчам лач кече веле огыл, —
 Калитлалт волгатше ўдырын капат.
 Семынет ойлаш вет вожылын от шогылт,
 Каласем: «Тый Афродита гай улат».

Но узымакым ончыкта йўр, тўнгалеш гын.
 Теныз сер гыч куржыт чыланат
 Лишылрак левашыш, воштылын, шўлештын,
 Эн мотор — эн солтыра воктене рат.

Йўр чарна да теныз уто вўдым пуйто
 Серышке шаргў дене пырля кышка.
 Угыч кава канде. Шижынат от шукто —
 Юж ден кў ырат, асфальт кошка.

Кернакшат, чевер Крым

кечын элже, витне.

Тензыште ийме гоным тый ужат:
 Вўд ўмбалне кечыйол модеш — ок сите,
 Тулын-тулын волгалтеш

вўд йымалнат.

ТУЛА

Ожо семын. поезд, ончык туло.
Писылык күлеш шүм кумыллан.
Вучышо да йөрталме Тула
Ужмына еда эре алал.

Теве Тула.

— Ончыкто, моч уло,
Пүтынь Российлан, герой-ола.
Нылле икымше ий шучко тулым
Кузерак пернен сенгаш тылат?

— Сенгышна: мемнан оружий вийыш
Калыкын куатле вий ушнен.
Патырлык
Пылпомыш күкшыт лийын.
Тиде мыланна, эллан полшен.

...Ошкылам.

Урем-влак: Оружейный,
Оборонный... Сарым шарныктат.
Түнг проспектын лүмжө тыште —
Ленин.
Коштым Сенгымаш уремыштат.

Эртыше сарлан верч ойгырышо шўм тул
Курымашлык тулыш савырнен.
Эл верч вуйым пыштыше-влак лўмым
Монумент каваш шумеш нўлтен.

Ончыктыш ола мотор чурийжым,
Ончыш, сийлыш поро озала.
«Тульский» манме пушкыдо мўгиндым
Мыланем пўлеклыш корнылан.

Тыге манме семын чучо тиде:
Поро еным кеч-кунам вуча
Туласе чапланыше мўгинде,
Сар ден толшым — Туласе пычал.

Кажне толмылан ола чылт ула,
Первый ужмыла чучеш мылам.
Вучышо да йўраталме Тула
Вашлиймекына мочол алал!

ПЛАВА* СЕРЫШТЕ

Пўя гычын пўя марте
Энгерын вўд вўргорно гане,
Йога йортен да шоргыктен,
Йўдет-кечет пырчат ок кане.

Пўя — йөршешак чогашыл,
Энгерын огыл, а вер-шөрүн:
Иеш волгалтын тушто пыл,
Тўкна чока шудан кок серыш.

Лач ик гана идалыклан
Толам мый тиде Плава серыш,
Да ныжыл шудым вўчкалам.
Чучеш юж тыште тамлын-шерын...

Вуеш ит нал, тый, ший Элнет,
Шым кондо таче кумыл-сийым.
Улат тыят
Шке корныштет
Вўргорныжо — мемнан Российын.

* П л а в а — Тульск кундемысе энгер.

ТЕНГЫЗ ДА ЙОЧА

Умылем шагал мый тенгыз койышым
Да адакше пылышлан солна
Палыдыме сем. Ом ыгле ойыштым,
Но садак ты йүк чонеш перна.

Муралта изи йоча резин төшакыште.
А төшакшым толкын рүпшалеш.
Кечыйол модеш шем-чыл шинчаштыже.
Шөртнө тўс велеш изи капеш.

Тенгыз толкын нигунар ок чарне.
А йоча рүпшалт-рүпшалт мура.
Тенгыз йүк ятак оркестр гане,
Кажне мутым колышт онгара.

Муралта кө: армянин, черкес ма —
Семже шүм-чонеш логал йўла.
Шуялтен тувелыш кидым чеслын,
Ала-мом ойла ава шкештла.

Тенгыз толкын нигунар ок чарне,
А йоча тугак рүпшалт мура.
Тидым ужын,
 ош тўня, кузе от карге
Сарым...
Тек йонга лач тынысле «ура».

ПОЭТ

Поэт садак иктаж-мо дене черле,
Могай-гынат мор тудым витара:
Мут корныжо чаткан возалтын, шер гай,
Но южо мут тул самынак ыра.

Поэт садак иктаж-мо дене черле:
Футбол тўгалын — тудо со шинча,
Кумда энгерым, океаным келын
Кая да пўртылеш мўнгеш тачак.

Поэт садак иктаж-мо дене черле:
Лектеш уремыш, ошкылал колта,
Лай кумыл кидым шуялта еҥ вельш —
Шонет, чыланак улыт сай йолташ.

Поэт садак иктаж-мо дене черле:
Пелйўд, а омо тудын ялт уке.
Ужеш, пўрдалын, шочмо-кушмо верым,
Кынел шинчеш ялт ўжара йотке.

Поэт чынак кокланже черле йўршын:
Чоклен шинча ялт ўжара йотке, —
Вара лудат я шўм шулен, я ўрын.
Пуэм тыгай чер верчын мый йўкем!

ДЖАНКОЙ ОЛА ВОКЗАЛЫШТЕ ПЕЛЕДЫШ

Билетна тугае, волышна сандене
Але марте палыдыме Джанкоеш.
Вучымо зал. Отпуск пагыт.
Ты кастене
Омартасе мўкш гай
Калыкше коеш.

Зал покшел пеледыш.
Ну, тыге кушман вет!
Лач тувраш йотке нўлталтын тудын кап.
Шўдў ег дыр тудын лаштыра йымалне.
Кажнын шоныш:
«Йорто, йорто писың, жап!»

Тиде залыш погыненыт ятыр шўдын.
Нуно жапым ончык
Чонышт ден покшат.
Только пенгыде пеш
Жапын шагат шўдыр,
Кеч йўршеш ок вашкў,
Ок код почешат.

А пеледыш кугытшо да тўсшў дене
Илыш вийым ныжыл муро гай мокта.

Тудым ончалаш
Ок ярсе шуко еңже.
Моктымо шомакым ок ойлал иктат.

Кажныже шунеже теңыз серыш,
Але
Просто мӧнгыш,
Родыж деке унала.
Сымыстарыш мыйым
Карадагын алже.
Йылеракын тушко мийышаш улам.

Шкеже корнышко лектам лачак йӧд рӧдын.
Корнышто пелйӧдымат лияш —
Пиал.
Кажнылан
Чон вучымо вер кӧдынь
Пеледеш пеледыш, кумылым вӧчкал.

ПИСАТЕЛЬ ПЛЯЖ

Творчество пöртнан
Шем теныз сер пляжеш
Могырыштым калитлат
Писатель-влак.
Шинчатат йыма —
Туге вўд йылгыжеш.
Кече — кўшнö,
Ончалеш тўнг озала.

Киена пел кечымат ме,
Рвезыракше,
Лудына, йўштылына я модына.
Толыт изишлан гына
Чал ветеран-влак,
Могырыштым чывылтат
Кузе-гынат:
Иктыже — чолак.
Воктен — пелаш ўшанле,
Полшыш кудашаш,
Шке кодо серешак.
Весын кок кидге уке.
Но эрге але уныкаже
Пурыш вўдыш пеленжак.

Мый ончалым нуным,
Рвезыенгым, ватым, —
Фронтышто сӧй пагыт
Койо шинчамлан:
Сусырген салтак
Да мландышке йӧралтын.
Тул коклаште вес боец
Полша тудлан.
Воин вуйым ок пу
Корштыш-сусырлан,
Таушталше гай
Йолташым ончалеш.

О, мыняре полыш
Икте-весылан
Тыныс годымат кӱлеш!
Моткоч кӱлеш!

Ныжыл мурым колынат
Куан жап гоным?
Кузерак чонет шула,
Ласкан кает:

Пуйто леве теңызыште
Толкын, модын,
Вүчкалеш шыман-шыман
Онет, вачет.

Ныжыл семым колынат
Шыдештме гоным?
Кузерак тугак тый
Пенгыде улат:
Пуйто леве теңызыште
Толкын, модын,
Тыйын кап воктеч
Эрта чылт ўмылла.

• • •

Мый чодыра кокласе ер воктене
Коштам кычалын мурым токасек.
Пампалчын вуйжо — кече — лекте.
Волгыдеме.
Кеч тымык-тымык,
Огеш лек шўм сем.

Но илышем шоналтышым
Да пуйто
Лўшкалтын кайыш
Уло чодыра,
Да кайыкат
Чеченле йўкшым лукто,
Да ынде веле
Шўм-чонем мура.

ТЕНГЫЗ ПРИЧАЛЫШТЕ

Ик гана ончальым,
Вес гана кычальым —
Тый эше от кой,
Лач тенгыз вўд лўшка.
Мый марий тошкемлан
Шотлышым причалым,
Тый каласе капитанлан,
Тек вашка.

Тольыч тый кастене.
Рўмбалген чылт ыле.
Мурышым ик ныжыл мурым
Тыланет.

Шогышна да шупшалалтна —
Тылзе шыле.
Койо ончылнем:
Шиялгыше Элнет.

Улына ме Балтик серыште
Лач коктын.
Молдаванка тый улат,
А мый — марий.

Ушыш когыньнам
Лўшкалтше теңыз толкын:
Илышна лугалте,
Лиe ик шўм вий.

Улына ме Днестр
Да Элнет вўд сер гыч,
Ушыш канде Балтик тегызна мемнам.
...Лиe азгуст тылзе
Мыланна эн шерге.
Тек кодеш сентябрь
Календареш гына.

ШКЕНДЫМ ШКЕ АГЕТ

Транзисторетым колтымеке, иктым —
Эстрадный семым, кычалат эре.
Йонгалт кая гын
Верди але Глинка,
Тый частотам пеш писын кусарет.

— Транзисторым тый налынат пеш чеслым.
«Серьезный» музык шотышто кузе?
— Палем Огинскийын ик полонезшым.
Чонем шула. Палем адак Бизем.

Возен могае оперым —
Шыч ойло.
Приемникет
Тўнгале магыраш.
Чын сылнылык деч кодынатыс, шольо,
Палет, мыняре курымлан тораш?

«ОЙ! ПОГО!»

Лекте ты поэтын
Ик ойлого.
Тушко тудо
Чумырен чыла.
Мане лудшо:
— Тидым ме «Ой! Пого!»
Лүмдена гын,
Чын лиеш ала?

АНЫКАН ПЕЛАШ

Ший кидшолын, редикюльын
Пайдажат —
Ноль грамм.
Лучо пӧлеклем кастрюльым,
Метеркам, ведрам!..

МОНЧА ТҮРЛӨ ЛИЕШ

Лүгышта
Епремын могоыр —
Удыра.
— А эмла черетым
Икте —
Шөлдыра! —
Чаргыж нале вате.
А Епрем тудлан:
— Күлмө гоным
Мастер
Мончашат пурта!.,

ЭХ, КОРНЫЖАТ...

Каёт-каёт — куш от шу.

Илет-илет — мом от уж...

Корнышто —

Я вўд, я шун.

Трактор лақышке —

Паршу!

Койын кодо шудо — вуж!..

ИК ПРИЕМНЫЙШТО

Озан йомартле секретарьже
Он дене шогалеш корнеш.
Ойлен нигö огеш чактаре.
Öрат,
Кузе эше оза кертеш?

ИЗИШ ШАГАЛРАК

Шкат палем:

Примерный омыл.

Шуко егже чын ойла:

«Тый йўат ялт имньыла»...

Но верблюдошо нарак огыл!

МЕНГЕ

Түнжат кеч шүйын
Да мекшаңын,
Огеш шунгалт,
Шога тачат.
Ты менгым күшычын
Ушанлын
Ик тосын
Күртнью кид куча.

ЙӨНЕШТАРЕНЫТ

Тудын корно тулыш
Отпуск гоным Тулыш.
Ватыжым кө юлыш? —
Шикшым пыштыш Юлыш.

ПЫРЫС АКТЫМ ОНЧА

Пўтырен шуэ ۆрышым,
Тудо
Куанен шонкала
Да мырла:
«Авызлен кочкым
Клатыште лудым —
Шке ўмбакыже нале...
Коля!»

ШЕФ ГЫН, ШЕФ!

Южгунам нимат укеште
Каласат —
Өрде от керт:
Сейф воктене
Шеф пудештын —
Кордыл луктын...
Шкенжым шке!

ВАШТАЛТЫН

Кидше ужылден
Вүдотызам,
Иквереш пырням
Ме нөлтышна.
Лиe кенета озан
Ик зам —
Вашлиеш,
Ужеш... упшем гына.

КЫЧАЛЫН ЙУРЫМ

Кычале тудо йүрүм,
Каяш ыш пале куш...
Вучен улмаш пелйүдым
Монча воктене...
Душ.

В У Й Л Ы М А Ш

Эгерйол	3
«Тидлан дыр ныжылге семна...»	5
Келшымаш	7
Тылат, элем	8
«Кинде...»	10
Курымашлык тул	11
«Кинде руаш дене ыштыме патыр...»	12
Шочмо злыште	13
«Тораштырак изиш лият гын...»	14
Умлавече	15
Нелылык	17
Элнет олыкышто	19
Ош пеледыш	21
«Кермычым строитель...»	23
«—Мо эн күлешанже...»	24
«Курык серыш күзаш...»	25
Олаште эр	26
Йоратена	27
Мый самырык улам	28
«Волжск вельште...»	29
«Троллейбусышто мый...»	30
Ломберан корнышто	31
«Ачамын пўжвўд ўпшыжў тугае тамле...»	32
«Бригадирын шўдымў почеш...»	33

Авайын мутшо	34
Мо ыле мемнан?	35
Элнет воктене	37
Татар кугызай	40
Салтак агур	42
«Ыле сар...»	44
Кочам	45
Марий ег	46
Шочмо сурт олмо	47
Тул	48
«Ик заводышто ыштат...»	49
«Эре нумалтыш...»	51
«Звениге...»	52
«Ош мамык тувырым от түрлө кызыт...»	53
Йоча	54
Каена, йолташ	55
Волжск	58
«Кушкын шуын...»	59
«Мый тольым шочмо ялышке ужаш...»	60
Помар селаште	62
Ош телым	64
Теле тўнгалтыште	65
«Кувеч пуа шошо мардеж?...»	66
«Чашкерлаште лум каяш тўнгалын...»	67
«Кече ден тылзе...»	68
«Лыжга мардеж...»	69
«Шомакышт шокта шыве-шыве...»	70
Йомьер	71
«Шўшпык йўк дене ойла чодыра...»	73
Олык корнышто	74
Шурнывечыште ўчашымаш	76
Шонанпыл	78
Шыжым	79
Москваште	80
Омо	82
Чувашла, марла	83
«Мурым аклат...»	84

Чон	85
Жап	86
Ласло Викарлан	87
«Куанен мый лектым...»	89
«Тенгыз серышке эрдене тольо...»	90
Ал июньым вучена	91
«Мом ужын отыл...»	92
Огеш лий орлык	93
Свердловскышто	94
Коктебель вўдйол воктене	96
«Крым — шкенан...»	98
Тула	99
Плава серыште	101
Тенгыз да йоча	102
Поэт	103
Джанкой ола вокзалыште пеледыш	104
Писатель пляж	106
«Ныжыл мурым колынат...»	108
«Мый чодыра кокласе ер воктене...»	109
Тенгыз причалыште	110
Шкендым шке агет	112
«Ой! Пого!»	113
Аныкан пелаш	114
Монча түрлө лиеш	115
Эх, корныжат!	116
Ик приемныйышто	117
Изиш шагалрак	118
Менге	119
Йөнештареныт	120
Пырыс актым онча	121
Шеф гын, шеф!..	122
Вашталтын	123
Кычалын йўрым	124

Александр Селин
(*Александр Васильевич Селедкин*)

Э Н Е Р Ь О Л

Почеламут-влак

З А Л И В

Стихи

На марийском языке

Редактор Ю. И. Галютин
Художник-редактор Г. В. Тайгильдин
Технический редактор Е. М. Данилова
Корректор Л. В. Шаймарданова

ИБ № 1084

Сдано в набор 15.11.83. Подписано к печати 09.01.84. Э.-00006. Формат 60×90/32. Бумага типогр. № 2. Гарнитура журнальная. Печать высокая. Усл. печ. л. 4,0. Усл. кр.-отт. 4,15. Учетно-изд. л. 3,13. Тираж 1000. Заказ 695. Изд. 74. Цена 30 к. Марийское книжное издательство, 424031, г. Йошкар-Ола, ул. Красноармейская, 44. Республиканская типография Госкомиздата Марийской АССР, 424700, г. Йошкар-Ола, ул. Комсомольская, 112.

30 н.
